

YHDISTETYN KUVAILUSÄÄNNÖN (ISBD CONSOLIDATED) TILANNE

Luetteloinnin tiedotuspäivä
22.1.2009
Marja-Liisa Seppälä

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET

Yhdistetty kuvailusääntö

- Kokoaa yhteen aineistokohtaiset kuvailusäännöt
- Englanninkielinen ISBD consolidated –sääntö julkaistu verkossa vuonna 2007: (päivittyy)
<http://www.ifla.org/VII/s13/pubs/cat-isbd.htm>
- Suomennos julkaistaan kevään 2009 aikana Kansallisen luetteloinnin ohjausryhmän sivuilla:
<http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/luettelointisaannot/ohjausryhma.html>

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET

Suomentamisen haasteet

- Vanhoja monografioita koskevien tekstien suomennokset kesken:
 - erityistermit haasteena: edition ~ laitos/painos
- Osa kartta-aineiston tekstikohdista hankalia kääntää:
"Information not included in area 3 such as on digital graphic representation may include details of digital graphic representation method, e.g. indirect reference method (i.e. types of geographic features, addressing schemes, or other means through which locations are referenced) and topology level, geospatial reference data (coordinate system, geodetic datum) with additional information on its data quality, layer structure, format of delivery, geodesy, etc."

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET

Suomentamisen haasteet (2)

- Termien vastaavuus eri kielissä:
 - Multimedia ~ moniviestin
 - Multimedia = "A resource comprising two or more distinct media or differing forms of the same medium, no one of which is identifiable as being of primary importance. Usually intended for use as a unit."
 - Moniviestin suppeampi merkitykseltään
 - julkaisutyyppiä:
 - Multimediajulkaisu: eri sisältöjä yhdessä muodossa/julkaisuvälineessä, esim. multimedia cd-rom
 - Moniviestin: eri sisältöjä eri muodoissa/julkaisuvälineissä, esim. opetuspaketti
 - "Monikanavajulkaisu" (multichannel): samaa sisältöä eri muodoissa/julkaisuvälineissä, esim. osa moniosaisen teoksen osista verkossa, osa painettuna

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET

Yleismääreuudistus

- Maailmanlaajuisella kommentointikierroksella tammikuun 2009 loppuun asti:

[http://www.ifla.org/VII/s13/isbdrq/ISBD Area 0 WWR.htm](http://www.ifla.org/VII/s13/isbdrq/ISBD_Area_0_WWR.htm)

- Otetaan käyttöön vasta ensi vuoden (2010) puolella
- Vaikuttaa yleismääreen lisäksi myös elektronisen aineiston ja muiden aineistojen tyyppin ilmaisemiseen sekä erityismääreeseen
- Uusi yleismääre ei poista tarvetta aineiston erityismääreen ilmaisemiseen ja laajuuden määrittelyyn
Fyysisen kuvailun alueella 5

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET

Yleismääreuudistus (2)

- Helpottaa monessa muodossa julkaistujen aineistojen kuvailua ja löytymistä kirjastotietokannoista
- Siirtää yleismääreen pois kuvailusääntöjen Nimeke- ja vastuullisuusalueelta 1 alueelle 0: ei enää katkaise nimekekenttää
- Erotaa selkeästi julkaisun sisällön ilmiasusta (presentation)
- Tekee yleismääreestä pakollisen

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET

Luonnos uudesta yleismääreestä

•Yleismäärekokonaisuus (Content form and media type area) sisältää 3 elementtiä:

- 1) sisältöä ilmaiseva Content form (pakollinen)
- 2) sisällön tarkenne/lisämääre Content qualification (ehdollinen)
- 3) välineestä kertova Media type (pakollinen)

Content form -termit

- Kertovat julkaisun sisällöstä
- Voi antaa useamman termin
- tai käyttää multiform-termiä, jos enemmän kuin kaksi termiä kuvailussa
- Other, jos mikään termeistä ei käy
- 9 termiä:
 - image
 - music
 - text
 - dataset
 - program
 - sound
 - movement
 - object
 - spoken word

Content qualification -termit

- Täsmenävät sisältöä
- Voi antaa niin monta termiä kuin on tarpeellista
- 4 kategoriaa:
 - 1) specification of type:
 - cartographic
 - notated
 - performed
 - 2) sensory specification:
 - tactile (tunto)
 - visual (näkö)
 - aural (kuulo)
 - gustatory (maku)
 - olfactory (haju)

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET

Content qualification –termit (2)

- 3) specification of dimensionality:
 - 2-dimensional
 - 3-dimensional
- 4) specification of motion:
 - still
 - moving

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET

Media type -termit

- Liittyvät välineeseen, jonka kautta sisällön saa käyttöönsä
- Lähenevät erityismääreitä mutta ovat abstraktimpia
- Voi antaa useamman termin
- tai käyttää multimedia-termiä, jos enemmän kuin kaksi termiä kuvailussa
- Other, jos mikään termeistä ei käy

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET

Media type –termit (2)

- 8 termiä:
 - audio
 - electronic
 - microform
 - microscopic
 - projected
 - stereographic
 - unmediated (ei välinettä)
 - video

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET

Esimerkkejä yleismääreistä

- 1) Kuunneltava CD-levy:
Music (Performed): Audio
- 2) Kirja:
Text : Unmediated
- 3) Verkkosivu:
Text : Electronic
- 4) Monisisältöinen/monimuotoinen aineisto:
Multiform : Multimedia
- 5) Musiikkiaineistoa monessa muodossa:
Music (Notated) : Unmediated + Music (Performed) :
Audio + Text. Music (Notated). Music (Performed) :
Electronic

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET

Yleismääreudistuksen vaikutus e-aineistoon

- a) Elektronisen aineiston tyyppi:
- poistuu kuvailusääntöjen Aineiston ja julkaisutyyppin erityisalueelta 3 ja tulee osaksi uutta yleismäärettä
 - esim. Tekstiä, Numeerista tietoa, Ääntä, Kuvia
 - nyt MARC21-kentässä 256 ja kentän 006 merkkipaikassa 09 (elektronisen aineiston välilehti)

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET

Yleismääreuudistuksen vaikutus e-aineistoon (2)

- b) Elektronisen aineiston laajuus ja erityismääre:**
- laajuus siirretään kuvailusääntöjen Aineiston ja julkaisutyyppin erityisalueelta 3 Fyysisen kuvailun alueelle 5
 - laajuus ilmaistaan erityismääreitä käyttäen
 - laajuus ja erityismääre konkretisoivat yleismääreen Media type –termejä
 - esim. 1 DVD-levy, 5 CD-ROM-levyä, 1 PDF (93 s.)
 - Yhdistettyjen kuvailusääntöjen erityismäärelistaus vielä työn alla
 - MARC21-kentässä 300 sekä kentän 007 merkkipaikassa 01 (elektronisen aineiston välilehti)

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET

VERKKOJULKAISUJEN KUVAILUELEMENTTEJÄ YHDISTETTYJEN KUVAILUSÄÄNTÖJEN NÄKÖKULMASTA

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET

Kansallisbibliografiatason käytänteitä

- Yleismääre, erityismääre, elektronisen aineiston tyyppi ja laajuus (ks. edellä)
- Huomautus käyttörajoituksesta
 - esim. Lukuoikeus paperiversion tilaajalle
 - MARC21: 506
- Huomautus kuvailun perustasta ja nimekkeen tiedonlähteestä
 - huomautus kuvailun perustasta pakollinen jatkuvissa julkaisuissa
 - huomautus nimekkeen tiedonlähteestä pakollinen kaikissa aineistoissa
 - esim. Kuvailun perusta: 1999, no. 1; nimeke julkaisun nimiönäytöstä
 - MARC21: 500

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET

- Huomautus saatavuudesta toisessa ilmiasussa
 - monografioissa huomautukseen liitetty myös tunniste
 - esim. Myös painettuna ISBN 978-952-92-4143-9
 - MARC21: 530
- Saantitapaa koskeva huomautus
 - pakollinen
 - esim. World Wide Web
 - MARC21: 538
- Huomautus suhteesta toiseen ilmiasuun
 - pakollinen jatkuvissa julkaisuissa
 - Esim. Työterveiset, ISSN 0359-4378
 - MARC21: 776

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET

- Elektronisen aineiston sijainti ja käyttö
 - bibliografiseen kuvailuun avoimessa verkossa oleva URL-osoite
 - voi mainita myös tiedostomuodon
 - esim. MARC21: 856 40 \$u <http://www.bof.fi>
 - \$q HTML
- Varastotietueen käyttö verkkojulkaisujen yhteydessä harkinnassa
 - huomautus kirjaston kokoelmaan tallennetun verkkojulkaisun käyttöoikeudesta? (MARC21: 845)
 - paikallisesti käytettävissä olevan verkkojulkaisun verkko-osoite? (MARC21: 856)

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET

KIITOS

Kansallisen luetteloinnin ohjausryhmän verkkosivut:

<http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/luetteloaintisaannot/ohjausryhma.html>

KANSALLISKIRJASTO

NATIONALBIBLIOTEKET